

**ArcheoPro Archeologisch rapport
Nr 13030**

**Huysbongerdweg, Montfort
Gemeente Roerdalen
Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O);
Bureauonderzoek en karterend booronderzoek**

Richard Exaltus
Joep Orbons

Juni 2013

ArcheoPro

ArcheoPro Archeologisch rapport Nr 13030

Huysbongerdweg, Montfort Gemeente Roerdalen Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O); Bureauonderzoek en karterend booronderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Storms en Geurts Assurantiën, Postbus 295, 6100 AG Echt
Status: versie 25-06-2013

Projectcode : 13-083

Bestandsnaam : ArcheoPro, Huysbongerdweg, Montfort, 2013 06 25

Opgesteld conform KNA 3.2

Archis onderzoeksmelding (OM nummer): 56909

Bevoegd gezag: Gemeente Roerdalen

Opslagplaats documentatie: Provincie Limburg

Auteur: Richard Exaltus, Rob Paulussen, Joep Orbons

Projectleider : Richard Exaltus,

Projectmedewerkers: Richard Exaltus, Joep Orbons, Hon Rik

Onderaannemers: nvt

Autorisatie: Drs. R.P. Exaltus; senior-archeoloog

ISSN : 1569-7363

Uitgegeven door ArcheoPro
© Copyright 2013 ArcheoPro, Eijsden

ArcheoPro

Sint Jozefstraat 45
NL 6245 LL Eijsden
Nederland

Tel : 0(0 31) 43 3672586
Fax: 0(0 31) 43 3672585

Kamer van Koophandel Limburg: 14117581
e-mail: info@archeopro.nl
www.archeopro.nl

Inhoudsopgave:

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Algemeen	5
1.2 Locatiegegevens	5
1.3 Onderzoek	5
2 Bureauonderzoek.....	7
2.1 Methode en bronnen.....	7
2.2 Geo(morfo)logie, aardkunde en bodem.....	8
2.3 Archeologie	13
2.4 Informatie amateurarcheologen.....	15
2.5 Historie.....	18
2.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	22
2.7 Onderzoeksstrategie	23
3 Veldonderzoek	24
3.1 Verrichte werkzaamheden.....	24
3.2 Resultaten booronderzoek	24
4 Conclusies en aanbevelingen (beleidsadvies)	27
Archeologische tijdschaal	28
Bronnen.....	28
Literatuur.....	29
Bijlage 1: Boorbeschrijving	30

Samenvatting

Op 22 mei 2013 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein aan de Huysbongerdweg te Montfort.

Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) met bureaustudie. Bureauonderzoek heeft tot doel om op basis van beschikbare informatie te komen tot een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Het Inventariserend Veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen.

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een hoge verwachting voor archeologische resten daterend uit het Laat-Paleolithicum, het Mesolithicum, het Neolithicum, de Bronstijd, de IJzertijd, de Romeinse tijd en de vroege Middeleeuwen. In verband met de ligging in een gebied dat tot in de negentiende eeuw uit heideterrein bestond, op relatief grote afstand van historische bebouwing, is de verwachting voor bewoningsresten uit de late-middeleeuwen en de nieuwe tijd, laag.

Om de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren zo groot mogelijk te maken zijn binnen het plangebied zes boringen gezet met behulp van een zandguts en een megaboer. Uit de resultaten van het met de zandguts verrichte onderzoek blijkt dat de bodem binnen het zuidelijke deel van het plangebied is verstoord tot een diepte van anderhalve meter of meer beneden het maaiveld. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de bouw en sloop van de woning die hier in de eerste helft van de twintigste eeuw heeft gestaan. Op de overige, hoger gelegen, delen van het plangebied, is daarentegen een intacte bodemopbouw aangetroffen die bestaat uit een enkele decimeters dikke tuinlaag met daaronder schoon zand dat beginnende verbruining vertoont. Rond 30,2 á 30,4 m +NAP is hieronder een dun pakket humushoudend zand aangetroffen dat een oud, overstoven oppervlak vormt. Hieronder is volledig verbruind zand aangetroffen. Ondanks het naboren van deze boorpunten met een megaboer en het zeven van het hierbij opgeboorde zand, zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. In verband hiermee is het KNA-onderdeel *Waardstelling*, in dit rapport niet nader uitgewerkt. Gezien het volledig ontbreken van archeologische indicatoren en de sterke bodemverstoring op het zuidelijke deel van het plangebied, geven de resultaten van het onderzoek geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden rekening zou moeten worden gehouden.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

- Opdrachtgever: Storms en Geurts Assurantiën, Postbus 295, 6100 AG Echt
- Geplande ingrepen: bouw van een woning
- Datum uitvoering veldwerk: 22-05-2013
- Archis onderzoeksmelding (OM nummer): 56909
- Opgesteld conform KNA 3.2.
- Bevoegd gezag: Gemeente Roerdalen
- Bewaarplaats vondsten: Provincie Limburg
- Bewaarplaats documentatie: Provincie Limburg

1.2 Locatiegegevens

- Provincie: Limburg
- Gemeente: Roerdalen
- Plaats: Montfort
- Toponiem: Huysbongerdweg
- Globale ligging: In het noordwesten van Montfort; ten noorden van de Huysbongerdweg
- Hoekcoördinaten plangebied:
 - o 193698 / 348951
 - o 193698 / 348993
 - o 193725 / 348993
 - o 193725 / 348951
- Oppervlakte plangebied: 0,07 ha
- Eigendom: Storm en Geurts Assurantiën
- Grondgebruik: Tuin
- Hoogteligging: ± 32 m +NAP
- Bepaling locaties: GPS Garmin, meetlinten
- Onderzoeksgebied bureauonderzoek: Cirkel met een straal van één kilometer rond het centrum van het plangebied

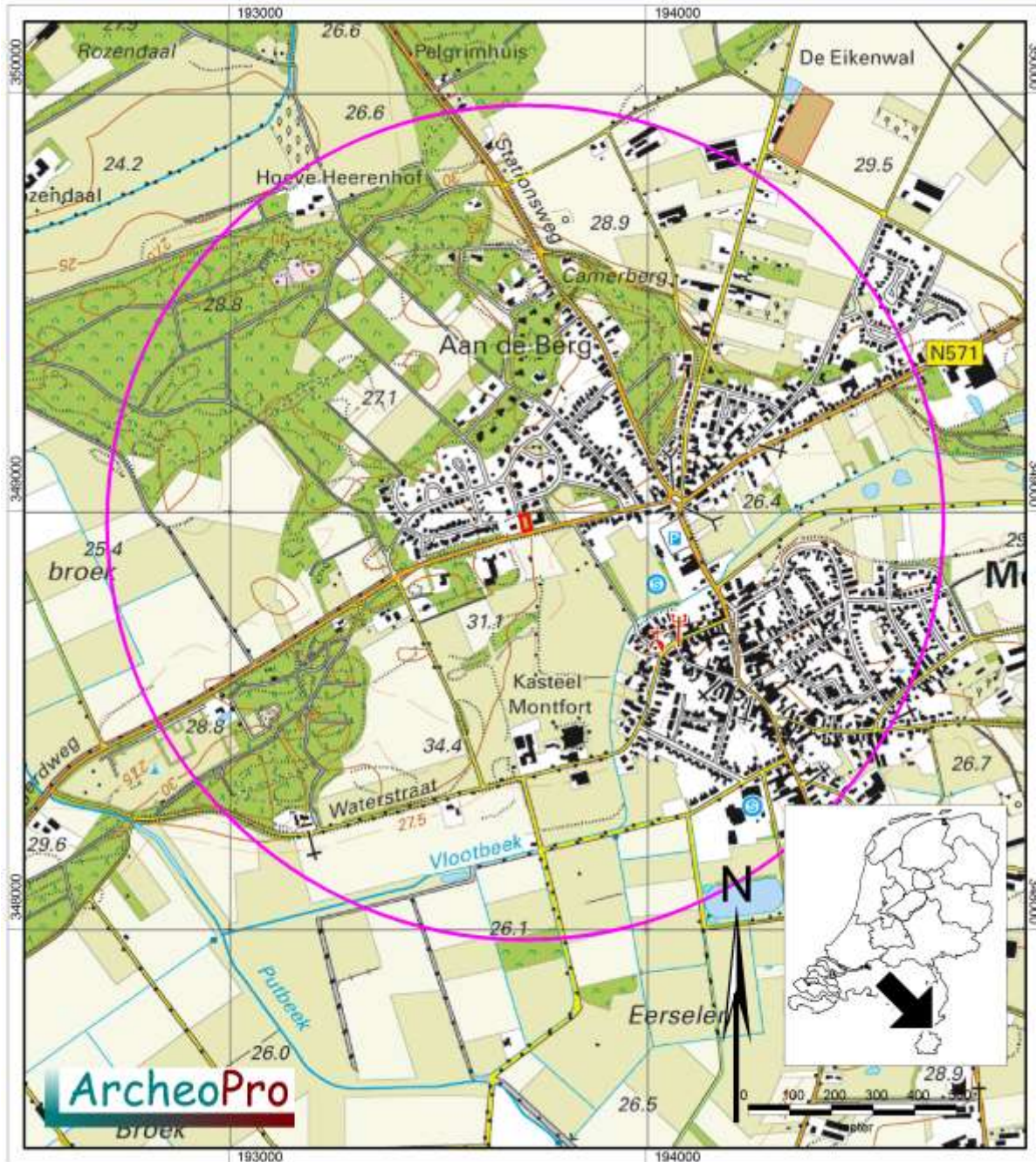
1.3 Onderzoek

Op 22 mei 2013 is door ArcheoPro een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) uitgevoerd op een terrein aan de Huysbongerdweg te Montfort.

Het archeologisch onderzoek betrof een Inventariserend Veldonderzoek Overig (IVO-O) met bureaustudie. Bureauonderzoek heeft tot doel om op basis van beschikbare informatie te komen tot een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Het Inventariserend Veldonderzoek heeft vervolgens tot doel om het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel te toetsen door middel van veldwaarnemingen. Hiermee kan de vraagstelling beantwoord worden of binnen het plangebied archeologische waarden aanwezig (kunnen) zijn en of deze vervolgonderzoek en/of planaanpassing vereisen.

ArcheoPro voert haar onderzoeken uit conform de hiervoor vastgelegde normen en richtlijnen en is door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) vergunning verleend tot het verrichten van bepaalde archeologische werkzaamheden in het kader van het doen van opgravingen, bestaande uit prospectie door middel van booronderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. R.P. Exaltus (senior-archeoloog), ing. P.J. Orbons (senior vakspecialist) en H. Rik (veldtechnicus).

Figuur 1: De ligging van het plangebied (rood omlijnd) met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode en bronnen

Tijdens het bureauonderzoek wordt door de bestudering van beschikbare bronnen, kennis vergaard omtrent de bodem en geologie van het onderzoeksgebied en de hierin bekende en te verwachten archeologische waarden.

Aan de hand van de resultaten van het bureauonderzoek kan de beste aanpak voor het veldonderzoek worden bepaald.

Hierbij zijn de volgende bronnen geraadpleegd (voor bronvermelding; zie ook literatuurlijst, dit geldt ook voor de kaarten die in de tekst opgenomen zijn):

- Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)
- Archeologische MonumentenKaart (AMK)
- ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS)
- Atlas van topografische kaarten Nederland 1955-1965, 1:50.000
- Bodemkaart 1:50.000
- Gemeente Roerdalen, Archeologische beleidskaart
- Landschappen van Maas en Peel, J. Renes, 1999
- Geomorfologische kaart 1:50.000
- Geologische kaart 1:50.000
- Grote historische atlas van Nederland 1:50.000 1838-1857 (Deel Zuid)
- Grote historische topografische atlas van Nederland, provincie Limburg 1:25.000 1894-1926
- Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW)
- Kadastrale minuutplan met aanwijzende tafels, 1830
- Overig historisch kaartmateriaal (indien gebruikt)
- Tranchotkaart 1805

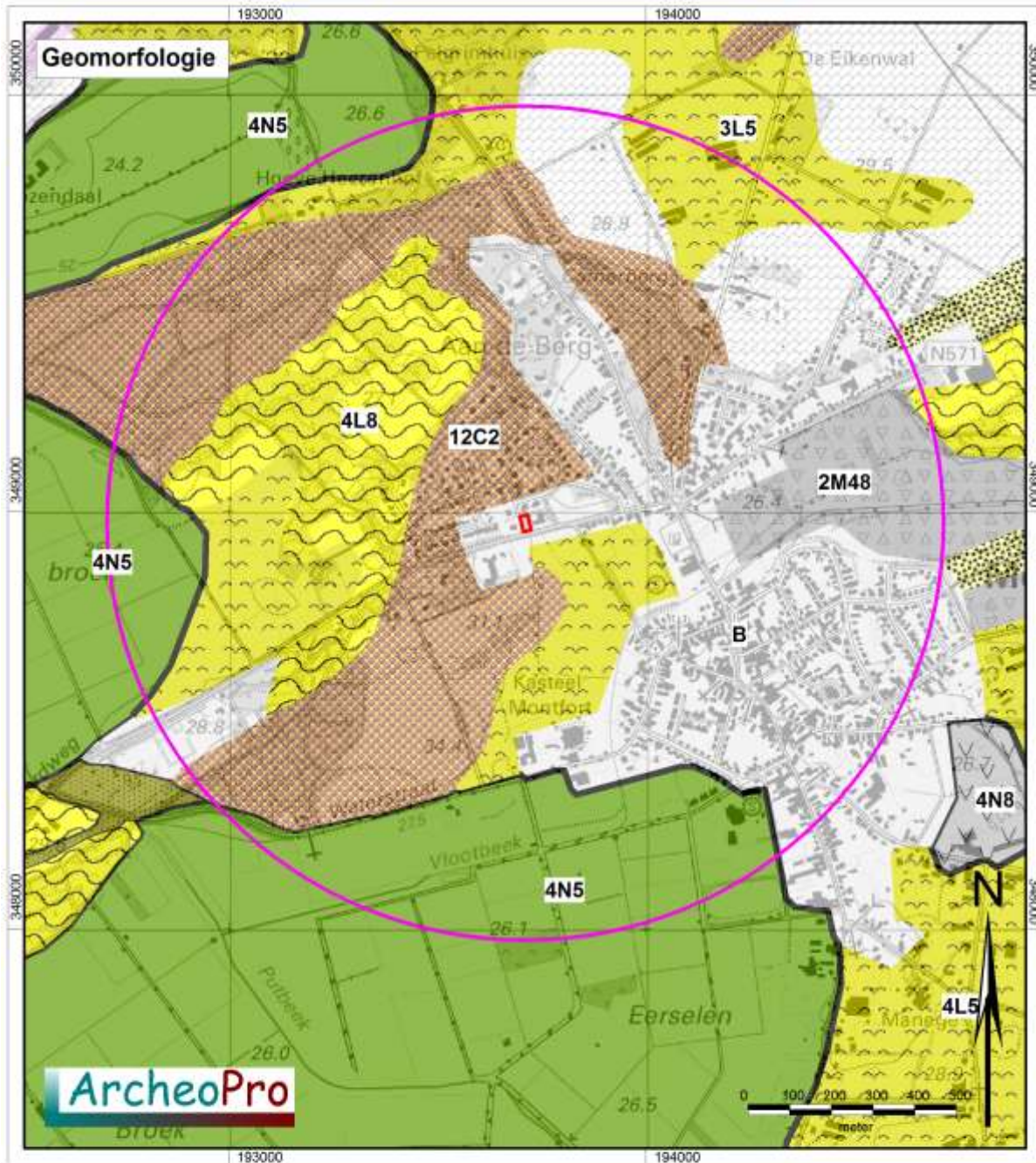
Figuur 2: Luchtfoto met daarop rood omljnd het plangebied.

2.2 Geo(morfo)logie, aardkunde en bodem

Het plangebied ligt binnen het Zuidnederlandse zandgebied, ongeveer vijf kilometer ten oosten van het huidige Maasdal. De ondergrond van het plangebied bestaat uit rivierafzettingen van de Maas die zijn afgezet tijdens het Pleniglaciaal van de laatste ijstijd, het Weichselien (circa 75.000 – 15.700 jaar BP). Ze bestaan uit een meters dik pakket grof zand en grind dat tot de Formatie van Beegden wordt gerekend. Aan het einde van het Weichselien, met name in het Laat Pleniglaciaal (circa 29.000 - 15.700 jaar BP) en het Jonge Dryas (circa 12.745 - 11.755 jaar BP) heerste er een poolklimaat in Nederland. Door het ontbreken van vegetatie trad op grote schaal verstuiving op. Vanuit het Noordzeebekken werd dekzand meegevoerd dat is afgezet in de vorm van vlaktes, welvingen en ruggen. Dit zand is kalkloos, fijnkorrelig en goed afgerond. Tevens is het goed gesorteerd en arm aan grind. Deze afzettingen behoren tot het Laagpakket van Wierden van de Formatie van Boxtel (Berendsen, 1997). Het dekzand heeft de rivierafzettingen van de Maas grotendeels overdekt. Het dekzandrelief bestaat grotendeels uit dekzandruggen en dekzandwelvingen en enkele land- en rivierduinen. De ruggen zijn vaak duidelijk te zien en kunnen meer dan anderhalve meter boven hun omgeving uitsteken. Het dekzand is soms in twee verschillende fases onder te verdelen, het lemige en veelal gelaagde oude dekzand en het jonge dekzand dat minder leem bevat en geen gelaagdheid vertoont. Op de overgang tussen deze twee fases kan zich een vegetatiehorizont hebben gevormd, de zogenaamde Laag van Usselo. Deze laag dateert uit het warmere en vochtigere Allerød-interstadiaal (13.900 - 12.800 jaar BP).

Het natuurlijke landschap rondom Montfort wordt vooral gekenmerkt door vrij hoge, paraboolvormige landduinen (figuur 3, legenda-eenheden 12C2 en 4L8) met bijbehorende uitblazingsbekkens (figuur 3, legenda-eenheid 4N5). Dit zijn rivierduinen, ontstaan door uitblazing van rivier- en dekzanden door sterke zuidwestelijke winden tijdens het droge Laat-Glaciaal (m.n. jonge Dryas) en de beginfase van het Vroeg-Holoceen (Locht, 1977). Het duincomplex van Montfort vormt het uiterste zuidelijke deel van een lange gordel van rivierduinen ten oosten van de Limburgse Maas. Het zijn zogenaamde organogene duinen. Dat wil zeggen dat het door de wind aangevoerde zand door vegetatie werd vastgehouden. Naast paraboolduinen komen ook langgerekte, zogenaamde streepduinen voor. In de uitblazingslaagten konden door een tijdens het Holoceen stijgende grondwaterspiegel en gebrekkige afwatering moerassen en vennen met bijbehorende veenafzettingen ontstaan. Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied op hoge landduinen (figuur 3, legenda-eenheid 12C2). Deze gaan naar het westen toe over in lage landduinen (figuur 3, legenda-eenheid 4L8). Naar het noorden en oosten gaan de hoge landduinen over in al dan niet met een oud bouwlanddek bedekte dekzandruggen (figuur 3, legenda-eenheid 3L5). Langs de noord-, west- en zuidrand van het onderzoeksgebied liggen laagten zonder randwal (figuur 3, legenda-eenheid 4N5). Deze laagten zijn goed herkenbaar op de uitsnede uit het AHN-hoogtebeeld (figuur 4). Hierop is tevens duidelijk te zien dat ten noorden van het plangebied twee paraboolduinen liggen en dat het plangebied op de zuidelijke arm van één van deze duinen ligt. Deze gaat pal ten zuiden van het plangebied over in een laagte.

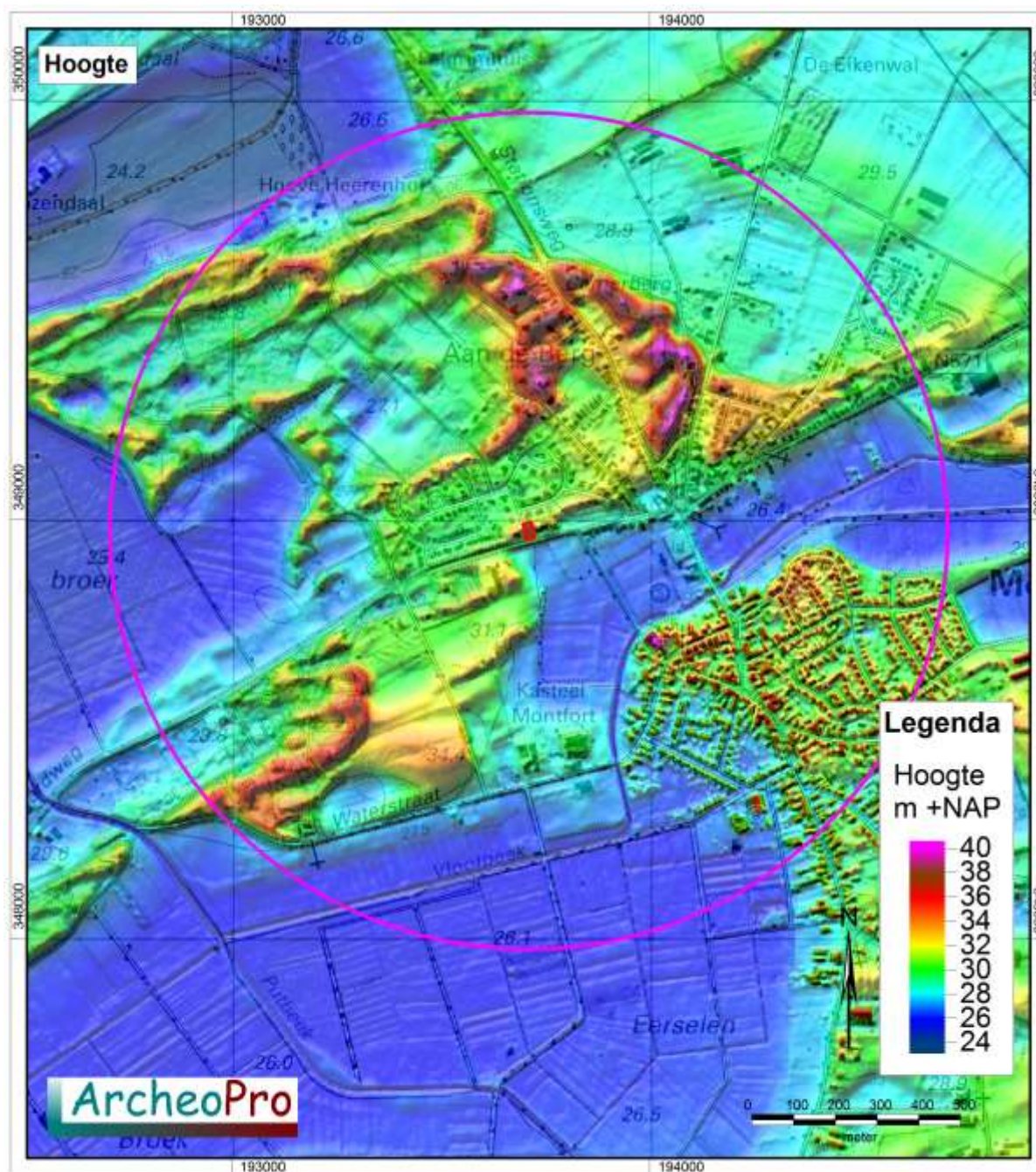
De bodems binnen het plangebied bestaan uit vorstvaaggronden die zijn gevormd in lemig fijn zand (figuur 5, legenda-eenheid Zb23) met een grondwatertrap VII. Vorstvaaggronden hebben onder de A-horizont een, in de positie van de B-horizont gelegen en door bodemvorming ontstane, min of meer bruin gekleurde laag (zogenaamde kleur-B) of een zwakke moderpodzol-B (Stiboka, 1972). Grondwatertrap VIII betekent dat het droge bodems zijn met een hoogste grondwaterstand dieper dan 80 cm –mv.

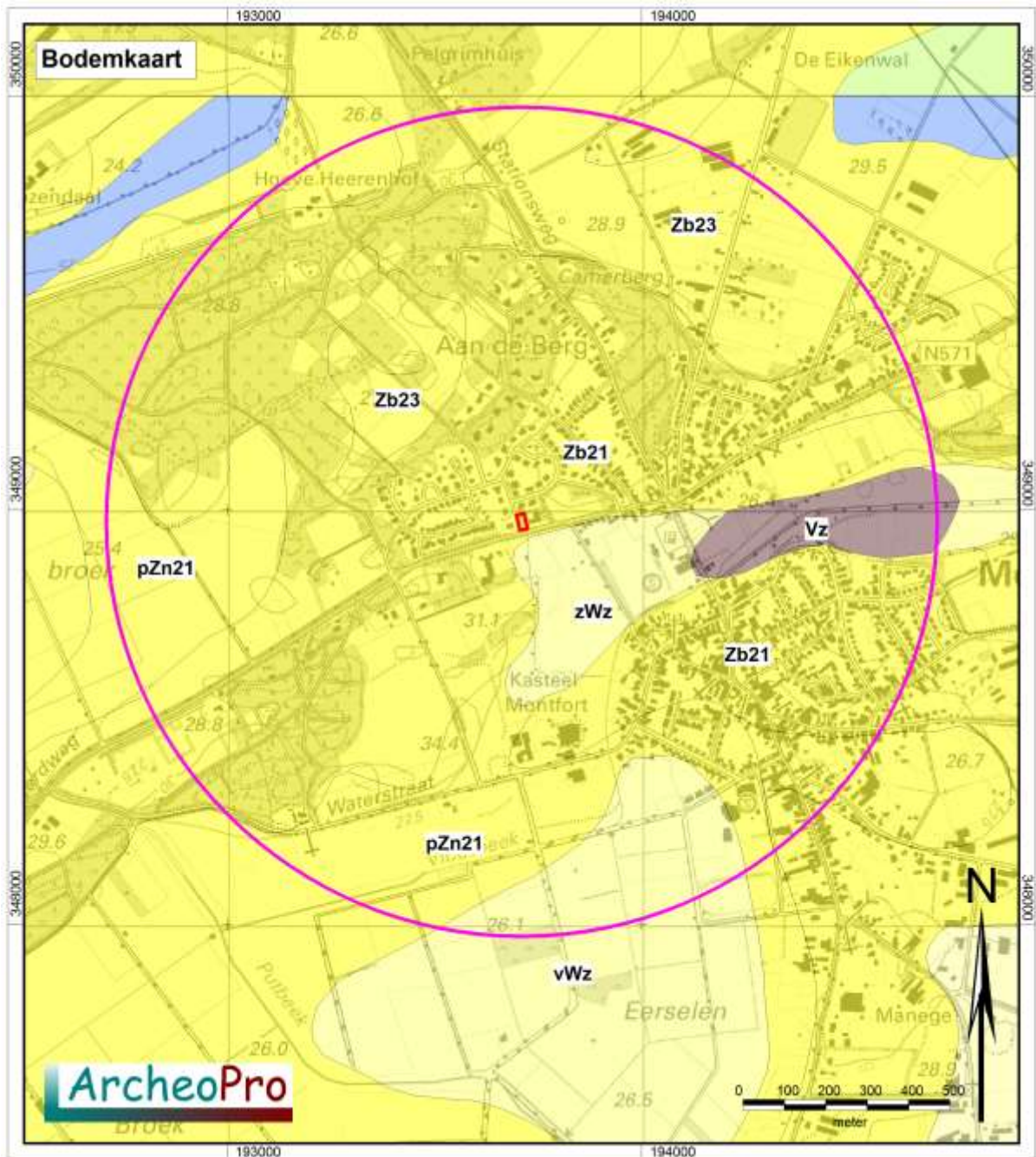
Legenda

12C2	Hoge landduinen + bijbehorende vlakten/laagten	4L8	Lage landduinen met bijbehorende vlakten en laagten
2M48	Vlakte ontstaan door afgraving of egalizatie	4N5	Laagte zonder randwal (incl. uitblazingsbekken), niet moerasig
3L5	Dekzandruggen al dan niet met oud bouwlanddek	B	Bebouwd
4E10	Dalvlakteterras bedekt met dekzand, vlak		
4E9	Dalvlakteterras		
	Dekzandrug al dan niet met oud-bouwlanddek		

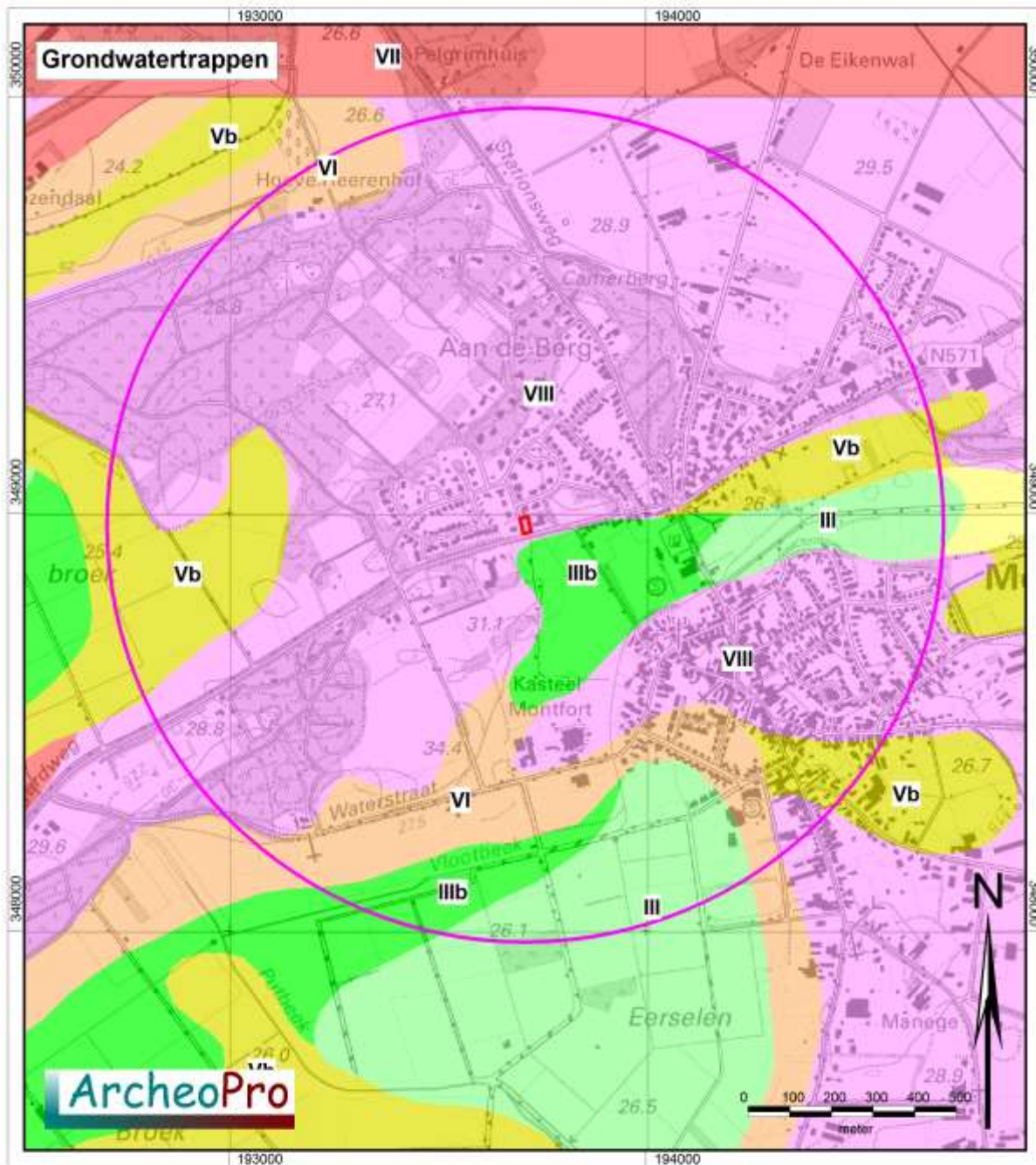
Figuur 3: Uitsnede uit de geomorfologische kaart met daarin rood omlijnd het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

Figuur 4: Uitsnede uit het Actueel Hoogtebestand Nederland met daarin rood omlind het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

Figuur 5: Uitsnede uit de bodemkaart met daarin rood omlijnd het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft. Voor uitleg van de codes, zie hoofdstuk 2.2

Legenda:

Grondwater	Winter	Zomer	Grondwater	Winter	Zomer	Grondwater	Winter	Zomer
I	---	<50	IV	>40	80-120	VII	>80	>120
II	---	50-80	V	<40	>120	VIII	>120	>200
III	<40	80-120	VI	40-80	>120	X	---	---

Figuur 6: Uitsnede uit de grondwatertrappenkaart met daarin rood omlind het plangebied met daaromheen de cirkel die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

2.3 Archeologie

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW 3.0) ligt het plangebied in een zone met een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Ook op de gemeentelijke beleidskaart ligt het plangebied in een zone waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt.

Ongeveer zevenhonderd meter ten noorden van het plangebied liggen de waarnemingen 35018 en 44628 die achtereenvolgens aardewerkresten uit de ijzertijd en bewerkt vuursteen uit de periode mesolithicum-neolithicum betreffen. Ten zuidoosten van het plangebied ligt AMK-terrein 16293 dat de oude kern van de stad Montfort betreft. Hierbinnen liggen de waarnemingen 35282, 45428 en 48164. De eerste twee betreffen aardewerk uit de middeleeuwen en de laatste betreft steen uit de periode neolithicum-bronstijd.

Op het zuidwestelijke kwadrant van het onderzoeksgebied ligt een groot aantal waarnemingen dat uit alle perioden van het laat-paleolithicum tot en met de nieuwe tijd dateert (zie de onderstaande tabel. Deze liggen vrijwel allemaal (net als het plangebied) in zones met hoge landduinen. Hiervan liggen de waarnemingen 422251 en 422325 het dichtst bij het plangebied op ruim driehonderd meter ten zuidwesten hiervan. De waarneming 422251 betreft de vondst van bewerkt vuursteen uit het mesolithicum en het neolithicum alsmede een fragment handgevormd aardewerk uit de ijzertijd. De waarneming 422325 betreft de vondst van elf vuursteenafslagen uit de periode van mesolithicum tot neolithicum.

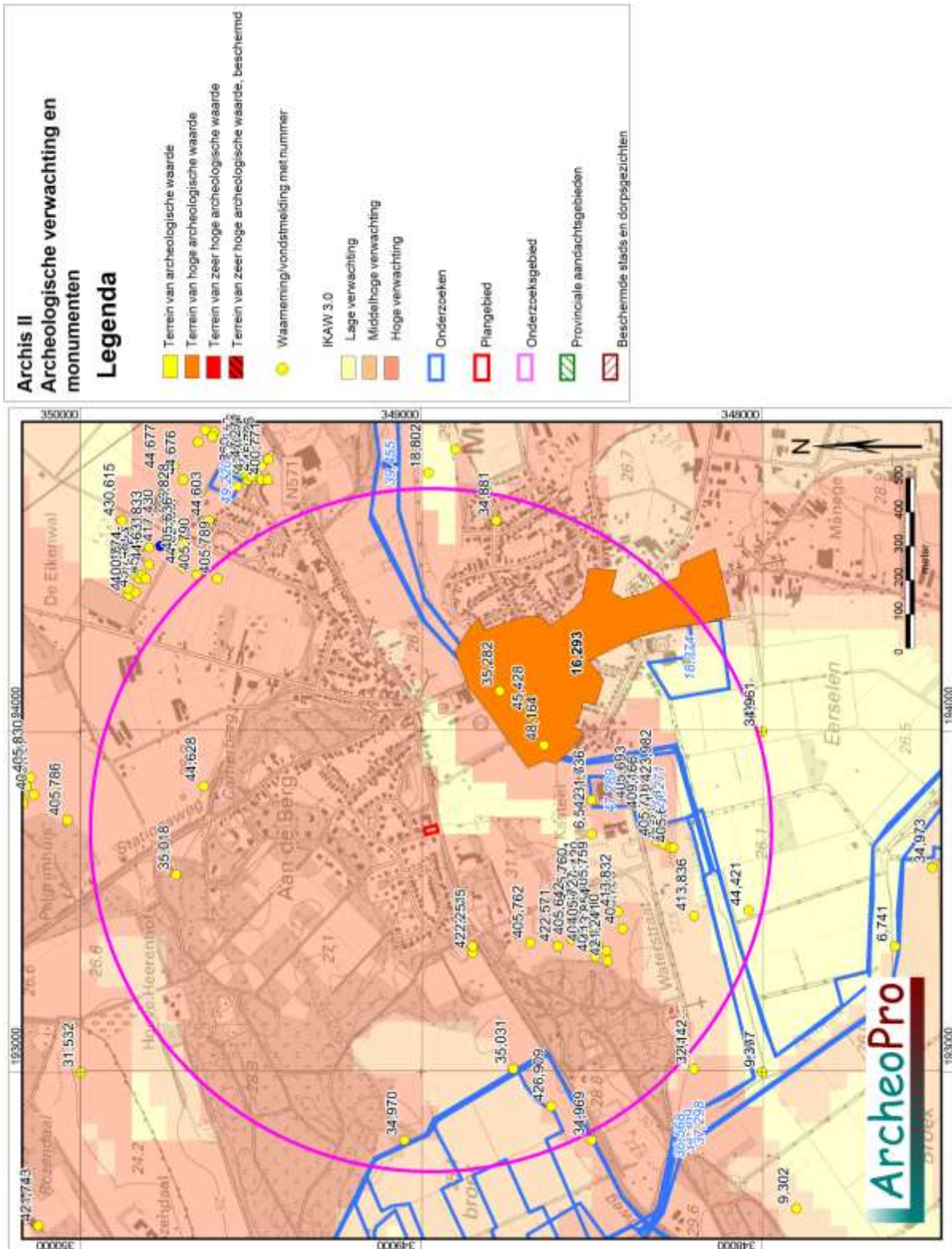
Waarnemingen en Monumenten			
Nummer	Coördinaat	Periode	Vondsten
31621	193800/348500	Middeleeuwen	Keramiek
31736	193800/348500	Neolithicum, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Keramiek
34881	194620/348780	Onbekend	Niet van toepassing
34970	192800/349050	Bronstijd,	Brons
35018	193580/349720	IJzertijd,	Keramiek
35031	193010/348730	Onbekend	Brons
45428	194050/348680	Middeleeuwen,	Keramiek
48164	193960/348640	Neolithicum, Bronstijd,	Steen
35282	194120/348770	Middeleeuwen,	Keramiek
6542	193700/348500	Mesolithicum, Neolithicum,	Vuursteen
44421	193475/348040	IJzertijd,	Brons
44628	193840/349640	Mesolithicum, Neolithicum	Vuursteen
403381	193510/348530	Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen,	Keramiek, vuursteen
403390	193357/348457	Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Lood, vuursteen, keramiek, koper
405412	193660/348270	Middeleeuwen,	Brons
405420	193510/348510	Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Lood, (vuur)steen, keramiek, koper
405642	193390/348560	Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Zandsteen/kwartsiet, vuursteen, keramiek
405644	193430/348500	Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Keramiek en vuursteen
405691	193760/348340	Neolithicum tot en met Nieuwe Tijd,	Keramiek, metaal,

			Bot en vuursteen
405692	193760/348340	Neolithicum tot en met Nieuwe Tijd,	Metaal, dierlijk bot, keramiek, vuursteen
405693	193790/348380	Bronstijd, IJzertijd, Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Keramiek, lood en dierlijk bot
405694	193760/348340	Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Dierlijk bot en metaal
405695	193760/348340	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Keramiek en metaal
405698	193660/348260	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Metaal, keramiek, zandsteen/kwartsiet, glas
405713	193670/348290	IJzertijd tot en met Nieuwe Tijd,	Metaal en keramiek,
405714	193660/348260	Romeinse tijd tot en met Nieuwe Tijd,	Metaal
405715	193660/348260	Neolithicum, Bronstijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Koper, brons, lood, keramiek
405716	193680/348310	Romeinse tijd, Nieuwe Tijd,	Metaal
405718	193340/348490	Mesolithicum, Neolithicum, IJzertijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Metaal, (vuur)steen en keramiek
405727	193420/348520	Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Lood, keramiek, brons, koper, schelp
405759	193510/348490	Mesolithicum, Neolithicum, Middeleeuwen,	Keramiek, vuursteen
405760	193490/348550	Mesolithicum, Neolithicum, Romeinse tijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Koper, vuursteen, steen, brons
405762	193380/348680	Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Koper, vuursteen, brons, lood
405763	193422/348409	Mesolithicum tot en met Nieuwe Tijd,	Brons, vuursteen, keramiek
405764	193370/348520	Paleolithicum tot en met Nieuwe Tijd,	Vuursteen, metaal, leisteen, keramiek
405789	194450/349600	Paleolithicum tot Bronstijd en Middeleeuwen tot Nieuwe Tijd,	Steen en vuursteen
405792	193760/348340	Paleolithicum tot en met Nieuwe Tijd,	Zilver, keramiek, koper, lood, steen
409142	193760/348340	Paleolithicum tot en met Nieuwe Tijd,	Zandsteen/kwartsiet, metaal en keramiek
409165	193760/348345	Nieuwe Tijd,	Keramiek en metaal
409166	193760/348345	Neolithicum, Nieuwe Tijd,	Vuursteen en metaal
413832	193472/348423	Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd, IJzertijd, Middeleeuwen,	Tefriet/basaltlava, vuursteen, keramiek
413836	193460/348200	Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Metaal, vuursteen, glas, keramiek
413854	193374/348482	Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd, IJzertijd, Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Metaal, (vuur)steen, keramiek
421241	193328/348454	Paleolithicum tot en met Nieuwe Tijd,	Brons, vuursteen, keramiek, glas, bot
422251	193350/348850	Mesolithicum, Neolithicum, IJzertijd,	Vuursteen, keramiek
422325	193370/348850	Mesolithicum, Neolithicum, Bronstijd,	Vuursteen
422571	193370/348600	Neolithicum,	Vuursteen

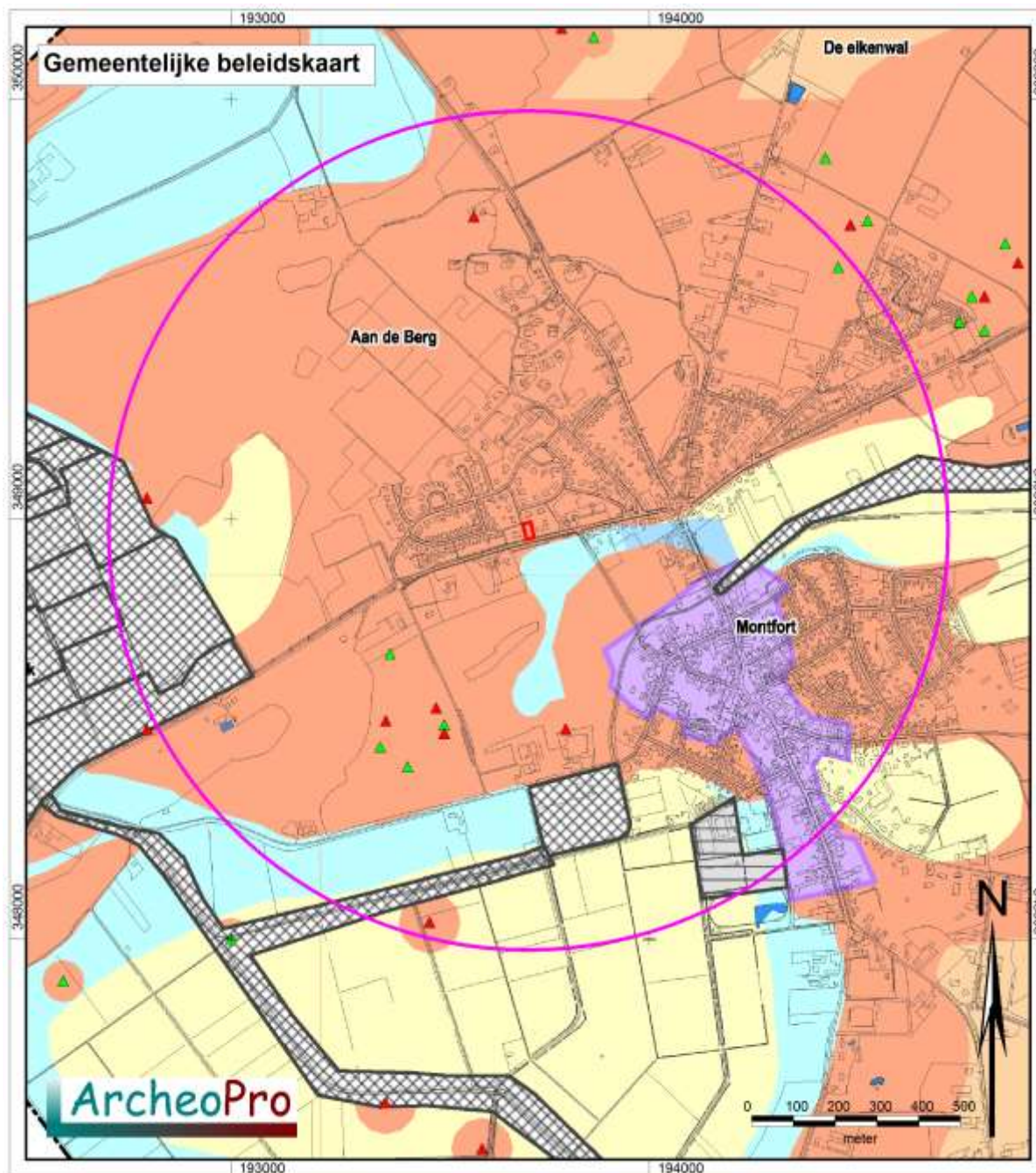
423982	193839/348304	Nieuwe Tijd,	Niet van toepassing
426909	192900/348620	Neolithicum,	Steen
16293	194228/348547	Middeleeuwen, Nieuwe Tijd,	Stad

2.4 Informatie amateurarcheologen

In de provinciale lijst van amateurarcheologen staan voor dit plangebied geen contactpersonen aangegeven.

Figuur 7: Kaart met Archis-gegevens met daarop een cirkel met een straal van één kilometer rond het plangebied die de buitengrens van het onderzoeksgebied aangeeft.

Figuur 8: Uitsnede uit de gemeentelijke beleidskaart

2.5 Historie

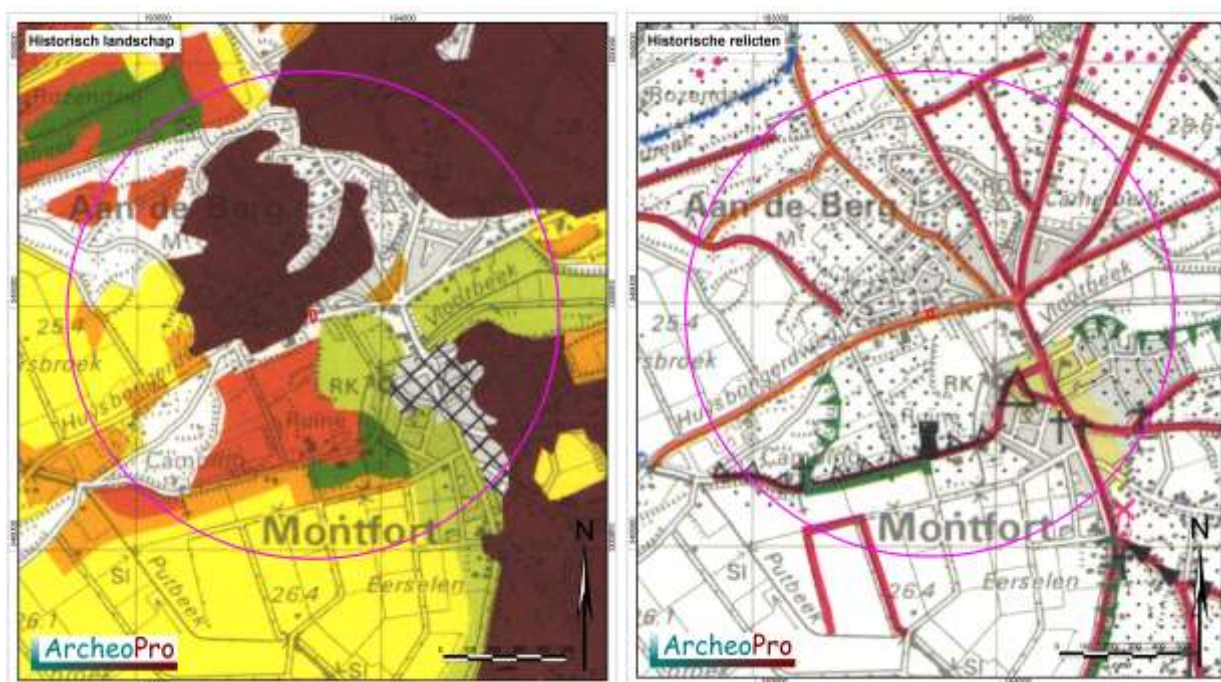
Montfort is een historische stad die rond 1263 stadsrechten kreeg. Het kasteel van Montfort is tussen 1251 en 1267 gebouwd door Hendrik van Gelre, prins-bischop van Luik. Het was eeuwenlang het bestuurlijke centrum van het Ambt Montfort, een bestuursdistrict van het Overkwartier Gelre. Het kasteel lag op een zandrug in het dal van de Vlootbeek. Na verlies van zijn militaire functie is het tussen 1780 en 1785 gesloopt. (Hupperetz e.a., 2005). De eerste kerk werd waarschijnlijk rond 1344 gebouwd. In 1713 kwam Montfort als onderdeel van Staats-Opper-Gelre bij de Verenigde Provinciën. De eerste schriftelijke vermelding dateert uit 1258 (van Berkel en Samplonius, 2006). Volgens Renes (1999) moet het kasteel voor Montfort, meer dan de landbouw, de economische basis hebben gevormd. De stedelijke ontwikkeling van Montfort is echter nooit goed op gang gekomen. In de 14 en 15^e eeuwse opsomming van Gelderse steden ontbreekt Montfort altijd. In belastinglijsten wordt Montfort aangeduid als *dat steetken* (1468) of *dy vleck* (1533). De Franstalige naam Montfort is een latere modenaam. De oorspronkelijke naam luidt Miemekar en had betrekking op een omgrachte heuvel op de plaats van het latere kasteel.

De Tranchotkaart (zie figuur 9) uit 1805 laat zien dat het plangebied in die tijd in een zone lag die tengevolge van de ligging op een hoge zandrug niet voor de landbouw in gebruik was.

Figuur 9: Uitsnede uit de Tranchotkaart van 1805.

Volgens de kaart van de historische landschappen en historische relictten (zie figuur 10) vormt alleen de Huysbongerdweg, ten zuiden van het plangebied, een historisch relict.

Figuur 10: Uitsnede uit de kaart met historische landschapselementen/Historische relictten mid-nrd Limburg (naar Renes, 1999).

De kadasterkaart uit 1832 toont dat het plangebied destijds binnen perceel 440 lag. Uit de aanwijzende tafels blijkt dat dit perceel in eigendom was bij de Gemeente Montfort en in gebruik waren als heide.

Figuur 11: Uitsnede uit de kadastrale kaart uit 1832

Figuur 12 toont achtereenvolgens topografische kaarten van het onderzoeksgebied uit 1845, 1895, 1958 en 2011. Op deze kaarten is te zien dat het plangebied tot halverwege de negentiende eeuw uit heideterrein bestond en vervolgens is bebost. Op de kaart uit 1845 is te zien dat enkele honderden meters ten zuidoosten van het plangebied een watervoerende laagte (ven) lag. Tot in de twintigste eeuw was in de (wijde) omgeving van het plangebied geen bebouwing aanwezig. Op de kaart uit 1958 is te zien dat dan inmiddels een huis staat op het deel van het plangebied dat pal langs de Huysbongerdweg ligt. Dit huis is later in de twintigste eeuw gesloopt. Het gehele plangebied vormt sindsdien een tuin.

Figuur 12: Uitsneden uit de topografische kaarten uit achtereenvolgens: 1845, 1895, 1958 en 2011.

2.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Specifieke ligging (locatie)

Het plangebied ligt op de zuidwestelijke uitloper van een paraboolduin op een hoogte die nog altijd duidelijk in het landschap herkenbaar is. Ten zuiden hiervan lag een watervoerende laagte. Tot in de negentiende eeuw vormde het plangebied een onderdeel van een heideterrein. Aan het begin van de twintigste eeuw stond langs de zuidrand van het plangebied een huis dat later in de twintigste eeuw gesloopt is. Sindsdien is het gehele plangebied in gebruik als tuin.

Verwachte perioden (datering)

Op basis van de bekende gegevens omtrent archeologische waarden in het gebied moet worden geconcludeerd dat voor het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt voor archeologische resten daterend uit het Laat-Paleolithicum, het Mesolithicum, het Neolithicum, de Bronstijd, de IJzertijd, de Romeinse tijd en de vroege Middeleeuwen. In verband met de ligging in een gebied dat tot in de negentiende eeuw uit heideterrein bestond, op relatief grote afstand van historische bebouwing, is de verwachting voor bewoningsresten uit de late-middeleeuwen en de nieuwe tijd, laag.

Complextypen

Door de ligging van het plangebied op een zeer smalle en steile zandrug is de verwachting voor resten van nederzettingen of grafvelden uit het Neolithicum, de Bronstijd, de IJzertijd, en de Romeinse tijd, hooguit middelhoog. In verband met de relatief geringe afstand tot voormalig open water, is de verwachting voor resten van (jacht) kampjes uit de Steentijd, hoog.

Uiterlijke kenmerken

Nederzettingenresten uit alle perioden zullen binnen het plangebied uit vondststrooingen bestaan en/of uit opgevulde spoorvullingen onder de tuinlaag of onder een pakket stuifzand.

Mogelijke verstoringen

Langs de zuidrand van het plangebied zal ingrijpende bodemverstoring zijn opgetreden tijdens de bouw en de sloop van het huis dat hier aan het begin van de twintigste eeuw stond. Op de overige delen van het plangebied zal bodemverstoring zijn beperkt tot het graven van plantgaten van bomen en planten.

2.7 Onderzoeksstrategie

Tijdens het veldwerk moet allereerst worden vastgesteld hoe de bodem is opgebouwd, in hoeverre deze intact is en of hierin archeologische indicatoren aanwezig (kunnen) zijn. Om de bodemopbouw zo exact mogelijk te kunnen bestuderen kan het beste gebruik gemaakt worden van een guts.

Indien blijkt dat de huidige grondbewerking tot in de natuurlijke bodem reikt en een goede vondstzichtbaarheid heerst, is een oppervlaktekartering het meest geschikt voor het opsporen van archeologische indicatoren. Indien een oppervlaktekartering niet mogelijk is of in onvoldoende mate effectief zal zijn, wordt nageboord met een edelmanboor met een diameter van 15 cm. Het hiermee opgeboorde materiaal wordt gezeefd op een zeef met een maaswijdte van vier millimeter.

Binnen het plangebied zijn de boorpunten verdeeld over een zo gelijkmatig mogelijk netwerk. Met telkens 17 meter afstand tussen de boringen en 14 meter afstand tussen de boorraaien. Hierdoor wordt een boordichtheid bereikt van ruim veertig boringen per hectare. Een dergelijke boordichtheid voldoet volgens de Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek (SIKB, 2006), ruimschoots als brede zoekoptie om vindplaatsen uit alle perioden, in zand op te sporen.

Zelfs met de door ArcheoPro gehanteerde hoge boordichtheid is op basis van booronderzoek nooit te garanderen dat alle typen archeologische resten kunnen worden opgespoord. De kans op het aantreffen van grondsporen is bijvoorbeeld aanmerkelijk groter indien een proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd. Een dergelijke aanpak zou echter in dit stadium van het onderzoek een te zwaar middel vormen en dient pas te worden toegepast na vaststelling dat een intact bodemprofiel aanwezig is met daarin archeologische indicatoren.

Van alle boorpunten wordt de NAP-hoogte bepaald door middel van het AHN en de waterpas.

Figuur 13: Het plangebied gezien vanuit het zuiden in noordelijke richting. Duidelijk is te zien dat noordelijke deel aanmerkelijk hoger ligt dan het zuidelijke deel.

3 Veldonderzoek

3.1 Verrichte werkzaamheden

- Positie boringen: regelmatige verdeling over het plangebied, zie figuur 16.
- Gebruikt boormateriaal: guts met diameter van 3 cm / edelmanboor met diameter van 15 cm.
- Totaal aantal boringen: 6
- Boorgrid: 17 x 14 m
- Boordichtheid: Ruim veertig boringen per hectare
- Geboorde diepte: 2-2,5 m –Mv
- Inmeten boorlocaties: GPS, meetlint en waterpas
- Boorbeschrijving: Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB 5.2)
- Inspectie bodemontsluitingen en/of oppervlaktekartering: In verband met de begroeiing van het plangebied was geen oppervlaktekartering mogelijk. Evenmin waren bodemontsluitingen aanwezig die geïnspecteerd konden worden op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten booronderzoek

Tijdens het veldonderzoek zijn zes boringen gezet in twee noord-zuid gerichte boorraaien. De ligging van de boorpunten is weergegeven op de boorpuntenkaart. De resultaten van het booronderzoek zijn opgesomd in Bijlage 1.

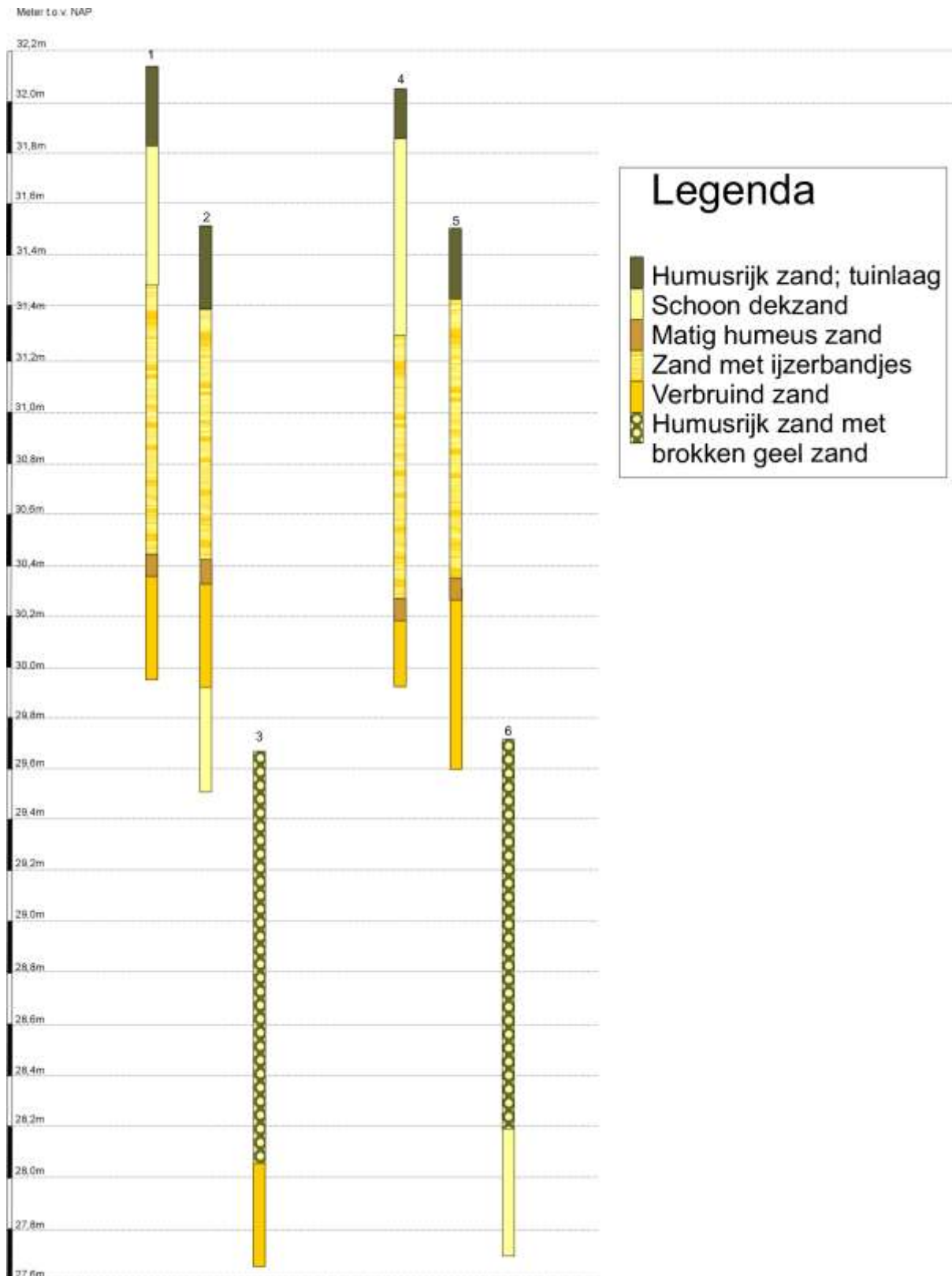
De op het lage zuidelijke deel van het plangebied gezette boringen 3 en 6 worden gekenmerkt door een tot ruim anderhalve meter diepte verstoorde bodem. Het verstoorde deel van de bodem bestaat uit brokken zand met een wisselend humusgehalte vermengd met een geringe hoeveelheid baksteenpuin. Hieronder is in boring 3 verbruind zand aangetroffen en in boring 3, schoon geel dekzand. Waarschijnlijk is de bodemverstoring op dit terreindeel het gevolg van de sloop van de bebouwing die hier

De op de hogere delen van het plangebied gezette boringen 1 tot en met 4 worden bovenin gekenmerkt door de aanwezigheid van een pakket humusrijk zand van enkele decimeters dikte. Deze tuinlaag ligt in de boringen 1 en 4 op een pakket schoon geel zand dat doorloopt tot bijna een meter beneden het maaiveld. Hieronder blijft het zand schoon maar komen er dunne verbruiningsbandjes in voor die bestaan uit zand met daarin neergeslagen ijzer. In de boringen 2 en 5 is een dergelijk pakket zand met verbruiningsbandjes al direct onder de tuinlaag aangetroffen. Rond een diepte van 30,2 á 30,4 m +NAP is in de boringen 1, 2, 4 en 5 een dun pakket humushoudend zand aangetroffen dat een oude toplaag lijkt te vormen die later is overstoven (zie figuur 14). Deze laag is ongeveer tien centimeter dik. Hieronder bleek volledig verbrand zand aanwezig te zijn.

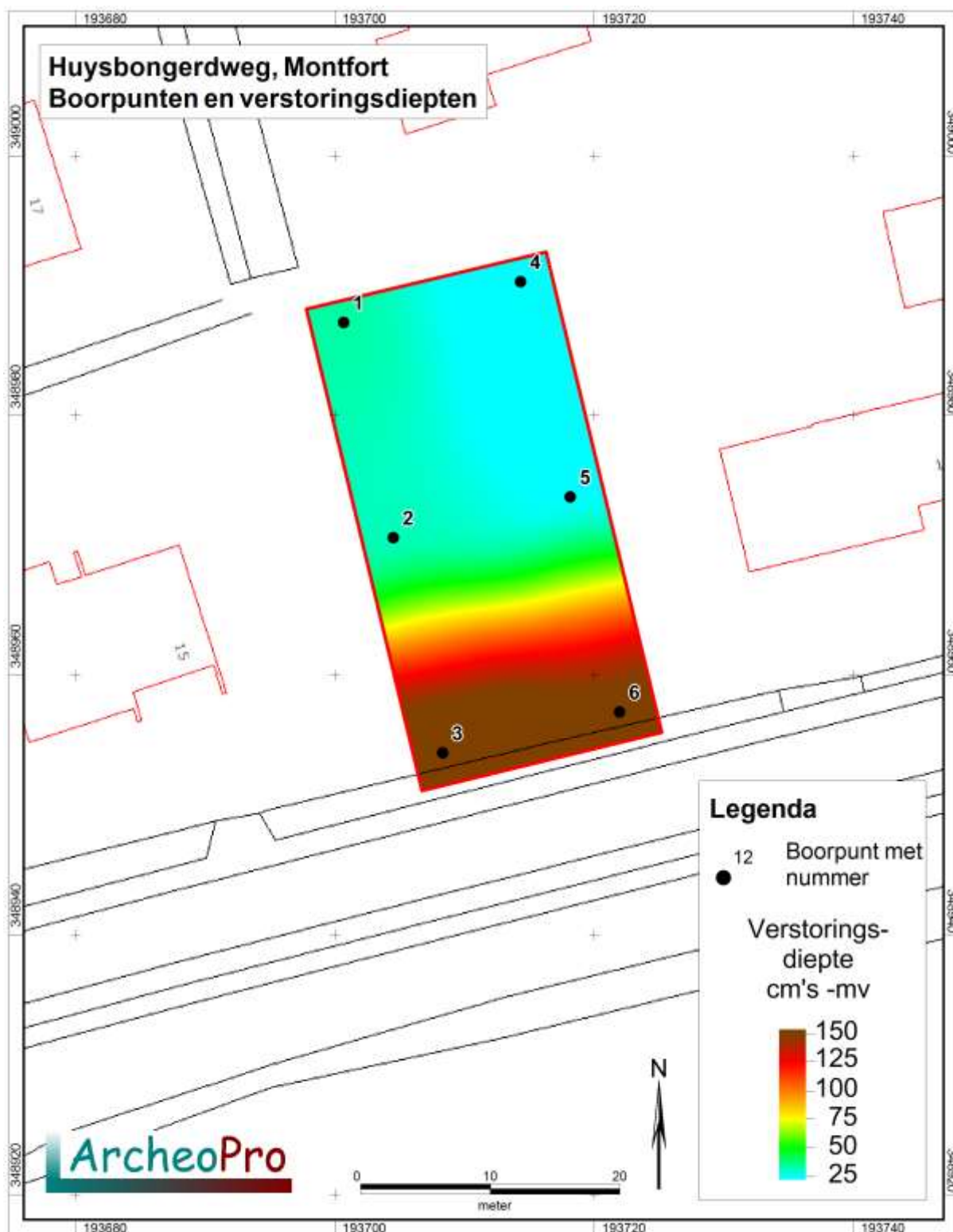

Figuur 14: Foto van boring 6 met in het midden de overstoven toplaag, rechts daarvan het pakket geel zand met verbruiningsbandjes en links het volledig verbruinde zand dat onderin de boringen is aangetroffen.

In verband met de nog grotendeels intacte bodemopbouw en de aanwezigheid van een afgedekte oude toplaag, zijn de boringen 1, 2, 4 en 5 nageboord met een edelmanboor met een diameter van vijftien centimeter. Het hiermee opgeboorde zand is gezeefd op een zeef met een maaswijdte van vijftien centimeter. Hierbij zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Figuur 15: Boorprofielen

Figuur 16: Boorpunten met verstoringsdiepten.

4 Conclusies en aanbevelingen (beleidsadvies)

Volgens het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel geldt voor het plangebied een hoge verwachting voor archeologische resten daterend uit het Laat-Paleolithicum, het Mesolithicum, het Neolithicum, de Bronstijd, de IJzertijd, de Romeinse tijd en de vroege Middeleeuwen. In verband met de ligging in een gebied dat tot in de negentiende eeuw uit heideterrein bestond, op relatief grote afstand van historische bebouwing, is de verwachting voor bewoningsresten uit de late-middeleeuwen en de nieuwe tijd, laag.

Om de kans op het aantreffen van archeologische indicatoren zo groot mogelijk te maken zijn binnen het plangebied zes boringen gezet met behulp van een zandguts en een megaboort.

Uit de resultaten van het met de zandguts verrichte onderzoek blijkt dat de bodem binnen het zuidelijke deel van het plangebied is verstoord tot een diepte van anderhalve meter of meer beneden het maaiveld. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de bouw en sloop van de woning die hier in de eerste helft van de twintigste eeuw heeft gestaan. Op de overige, hoger gelegen, delen van het plangebied, is daarentegen een intacte bodemopbouw aangetroffen die bestaat uit een enkele decimeters dikke tuinlaag met daaronder schoon zand dat beginnende verbruining vertoont. Rond 30,2 á 30,4 m +NAP is hieronder een dun pakket humushoudend zand aangetroffen dat een oud, overstoven oppervlak vormt. Hieronder is volledig verbruind zand aangetroffen. Ondanks het naboren van deze boorpunten met een megaboort en het zeven van het hierbij opgeboorde zand, zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. In verband hiermee is het KNA-onderdeel *Waardstelling*, in dit rapport niet nader uitgewerkt. Gezien het volledig ontbreken van archeologische indicatoren en de sterke bodemverstoring op het zuidelijke deel van het plangebied, geven de resultaten van het onderzoek geen aanleiding om archeologisch vervolgonderzoek te adviseren. Evenmin zijn tijdens het onderzoek archeologische resten aangetroffen waarmee tijdens de verdere planvorming of bij de uitvoering van de geplande werkzaamheden rekening zou moeten worden gehouden.

In alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de gemeente Roerdalen, conform Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Verklarende woordenlijst:

BP: Before Present (present = 1950)

GPS: Global Positioning System

IVO: Inventariserend VeldOnderzoek

NAP: Normaal Amsterdams Peil.

RCE: Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

SIKB: Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Archeologische tijdschaal

Periode	Datering
Midden- en Laat Paleolithicum (oude steentijd)	250.000 - 9000
Mesolithicum (midden steentijd)	9000 - 4500
Neolithicum (nieuwe steentijd)	4500 - 2000
Bronstijd	2000 - 800
IJzertijd	800 - 12 v. chr.
Romeinse tijd	12 v chr. - 500 n. chr.
Vroege middeleeuwen	500 - 1000
Volle middeleeuwen	1000 - 1250
Late middeleeuwen	1250 - 1500
Nieuwe tijd	1500 - heden

Bronnen

Grote historische Provincie Atlas van Nederland; deel 4 Zuid-Nederland 1838-1857 1:50.000. Topografische dienst Wolters Noordhoff Groningen 1990

Grote historische topografische Provincie Atlas Limburg; 1894-1926 1:25.000. Nieuwland Tilburg 2006

Grote topografische atlas van Nederland 1:50.000 Deel 4 Zuid-Nederland. Topografische dienst. Wolters Noordhoff Groningen 1997

Kadastrale minuut 1830 met aanwijzende tafels, (www.watwaswaar.nl)

Kadaster Topografische Dienst, Top25Raster, Top10Vector, GBKN kaarten, Emmen 2008

Luchtfoto, <http://maps.google.nl>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, IKAW 2 (Indicatieve kaart Archeologische Waarden), Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, AMK (Archeologische monumentenkaart), Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ARCHIS II (Archeologisch Informatie Systeem), <http://archis2.archis.nl/>

Rijkswaterstaat, Servicedesk Data, AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland), Delft.

Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Stichting voor Bodemkartering: Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, Staring Centrum, Wageningen, 1989

Stichting voor Bodemkartering, Geologische kaart van Nederland 1:50.000. Wageningen, 1968.

Tranchot en v. Muffling, Kartenaufnahme der Rheinlande 1803-1820

Twaalf provinciën 2007. Atlas van topografische kaarten. Nederland 1955-1965. Uitgeverij twaalf provinciën. Landsmeer.

Literatuur

Cate, J. A. M. ten. A. F. van Holst, H. Kleijer en J. Stolp, 1995. Handleiding bodemgeografisch onderzoek; richtlijnen en voorschriften. Deel A: Bodem. Wageningen, DLO-Staring Centrum. Technisch Document 19A.

Cohen, K.M. & E. Stouthamer, 2012. Beknopte toelichting bij het digitaal basisbestand paleogeografie van de Rijn-Maas Delta, Utrecht, 2012.

Es. Van W.A., Sarfatij, H. & P.J. Woltering (red.) 1988. Archeologie in Nederland; De rijkdom van het bodemarchief. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek. Amersfoort.

Kuiper, M. 2006/2007. Atlas van topografische kaarten Nederland, 1955-1965. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.

Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek (SIKB, 2006)

Renes, J. Landschappen van Maas en Peel, Maastricht, 1999

Bijlage 1: Boorbeschrijving

Algemene kopgegevens	
Soort boring	BAR
Projectnummer	13-083
Projectnaam	Huysbongerdweg, Montfort
Deelgebied	Nvt
Organisatie	ArcheoPro
OM-nummer	56909
coördinaatsysteem	RD2000
Coördinaatsysteemdatum	ETRS89
Locatiebepaling	GPS en meetlint
Referentievlak	NAP
Bepaling maaiveldhoogte	AHN – Waterpas
Boormethode	Guts en edelman
Boordiameter	3 cm en 15 cm
Opdrachtgever	Storma en Geurts Assurantiën

Posities van de boringen (boorlocaties)			
Boornummer	XCO	YCO	MA, M's tov NAP
1	193700.7	348987.1	32.13
2	193704.5	348970.6	31.48
3	193708.3	348954.0	29.67
4	193714.3	348990.3	32.04
5	193718.1	348973.7	30.64
6	193722.0	348957.1	29.75

Boorbeschrijving volgens ASB 5.2																		
Boor Nr	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken						AIS
		GD	B K	BS	BZ	B G	BH	HK	TK	IK	VL K	C O	PLH	VS	SST	BHN	BI	
1	34	Z					3	BR		DO							BOV	
	85	Z						GE										DZ
	190	Z						GE	OR									DZ
2	198	Z					2	BR	GE								BHA	
	240	Z						BR	OR									DEZ
	32	Z					3	BR		DO							BOV	
	126	Z						GE	OR									DZ
	138	Z					2	BR	GE								BHA	
3	180	Z						BR	OR									DEZ
	220	Z						GE										DZ
	165	Z					2	BR	GE		GE						VRG	
	200	Z						BR	OR									DEZ
4	20	Z					3	BR		DO							BOV	
	95	Z						GE										DZ
	200	Z						GE	OR									DZ
	208	Z					2	BR	GE								BHA	
	240	Z						BR	OR									DEZ
5	25	Z					3	BR		DO							BOV	
	135	Z						GE	OR									DZ
	144	Z					2	BR	GE								BHA	
	210	Z						BR	OR									DEZ
6	155	Z					2	BR	GE		GE						VRG	
	200	Z						GE										DZ

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen en Z = zand

Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BG = bijmengsel grind,

BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje,

PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.

TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).

IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker

VLK = Vlekken (V): 2^e en 3^e letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

CO = Consistentie (C): ZSL=zeer slap, SLA=slap, MSL=matig slap, MST=matig stevig, STV=stevig

PLH = plantenresten (PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel)

VS = veensoorten

SST = Sedimentaire structuren

BHN = Bodemhorizont; BHC = C-horizont, BHA = A-horizont

BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor, VRG = vergraven, OPG = opgebracht

GI = Geologische interpretaties; DZ = duinzand, DEZ = dekszand

AIS = Archeologische indicatoren